

MOLDOVÁN SZEREDAI NOÉMI

FÖLDI ÉS ÉGI HATALOM

„Elmentek egyszer a fák, hogy királyt kenjenek föl maguknak.

Mondták az olajfának: »Légy a mi királyunk!«

De az olajfa ezt mondta nekik: »Talán elvesztettem olajomat, amelyért tisztelnék istenek és emberek, hogy menjek hajladozni a fák fölött?«

Ekkor a fügefának mondták a fák: »Jöjj te, és légy a királyunk!«

De azt mondta nekik a fügefa: »Talán elvesztettem édességemet, meg pompás gyümölcsömet, hogy menjek hajladozni a fák fölött?«

Majd a szőlőnek mondták a fák: »Jöjj te, és légy a királyunk!«

De azt mondta nekik a szőlő: »Talán elvesztettem mustomat, amely öröme derít isteneket és embereket, hogy menjek hajladozni a fák fölött?«

Végül a túskebokornak mondták mind a fák: »Jöjj te, és légy a királyunk!«

A túskebokor azt mondta a fáknak: »Ha igazán királyotokká akartok engem kenni, jertek, húzódjatok árnyékomba; mert ha nem úgy lesz, akkor tűz csap ki a túskebokorból, és megemésztí a Libanon cédrusait!« ”

(Bírák 9,8–15)

E bibliai történet a Jótám meséje nevet viseli, s egy történetet mond el példázat formájában a fák királyválasztásáról. Jótám Gedeon legkisebbik fia, aki gondviselészerűen megmenekült a kivégzéstől, amikor a bátyjait meggyilkolták. A történet előzményei a következők: Gedeon visszautasítja az örökösödési joggal bíró királyságot, amelyet Izrael ajánl fel. Elhatározását a következőkkel indokolja: „Az Úr uralkodik rajtatok!” Izraelben egyedül Jáhve a király! Miután Gedeon meghalt, már nem volt, aki ellenálljon a Baál-kultusznak, s Izrael újra hódolni kezdett a Baáloknak. Abimélek Gedeon egyik fia volt, aki a királyságra áhítozott. Példája elrettentő torzképe az Istentől rendelt és a néptől önként elfogadott szabadító személyek példájának. Abiméleket nem Isten hívta el, hanem maga szerezte királyságát, ráadásul becstelen módon. Sikem város polgárai utaltak ki pénzt neki, hogy testvéreit bérgyilkosokkal kiirthassa. Jótám – csodával határos módon – az egyedüli túlélője a testvérgyilkosságoknak; a Sikem város fölött álló hegyre megy fel, a Garizim hegyére, s onnan mond beszédet Sikem polgáraihoz. A beszéd, Jótám meséje az óhéber elbeszélő művészet egyik leg-szebb fennmaradt emléke.

Jótám példázatszerű mesét mond a fák bálul sikerült királyválasztásáról, amely természetesen a sikemiek királyválasztását és annak várható kimenetelét példázza. Sem az olajfa, sem a szőlő, sem a fügefa nem fogadják el az ajánlatot, mert az embereknek hasznot hajtó gyümölcsstermés helyett nem kívánnak „hajlongani a

fák előtt.” Mi hasznuk lenne nekik, csak azt akarják tenni, amire Isten elrendelte őket, hozzanak gyümölcsöt, és így szolgálják Istent és az embereket. A fák igényesek – méltó, alkalmas, tehetségekkel rendelkező királyt akarnak választani. Mivel nem akad a hasznos és tiszteletreméltó fák között egy sem, amely elvállalná a királyságot, a leghaszontalanabb növényt, a túskebokrot kéri fel a fák a királyi tisztség elvállalására. A túskebokor elvállalja a felkérést, s az a kívánsága, hogy a fák az ő árnyékában pihenjenek – gúnyos célzás ez Abimélek kérdéseire, hiszen nyilvánvaló, hogy még „árnyéka sincs”. A túskebokor azonban nem csupán kíván, de *fenyegetőzik* is.

Jótám meséjének mondanivalója világos. Amikor Abiméleket királlyá választották, ezzel egy teljesen haszontalan, méltatlan embert tettek királlyá, aki ráadásul veszélyt hozhat rájuk. Ha igaz módon választották királlyá, legyenek boldogok, de ha nem, legyenek egymás számára kölcsönösen veszedelemmé és pusztulássá. Jótám szavai prófétai ihletéssel és bátorsággal kimondott szavak. Az elkövetkező események igazolni fogják Jótám prófétai ítéletét.

E példázatot olvasva az az érzésem: semmit sem változott a világ néhány évezred alatt, hiszen csak az elmúlt évszázadban is tudunk néhány olyan vezetőről, akikre egy az egyben ráillik e jellemzés, és emberek milliói pusztultak el, mert „túskebokor” jellemű emberek vezették az országokat. Gondolhatunk ugyan rögtön Hitlerre vagy Sztálinra, de a második világháború óta uralmat élvező számtalan vezetőre is, akik fájdalmat, szegénységet, vizzályt és félelmet hagytak maguk után.

Ha eltekintünk a történelmi példáktól, és közel jövünk saját házunk tájához, akkor is igaz a történet. Igaz, mert a felelősségről szól, az igaz, a tehetséges, őszinte és alázatos ember felelősségvállalásáról, szemben a kicsinyes, nagyra törő, sokszor tehetségtelen ember hatalomvágyával.

Hatalom és Érték – mintha egymást kizáró kategóriák lennének. A tehetséges ember alázatos, szerény, s ebből következik, hogy nem szívesen vállal kívülről jövő hatást, más természetű felkérést. Milyen jogon, milyen hatalommal igazgassam én ezeknek az embereknek az életét? – teszi fel magának a kérdést. A tehetségtelen, de öncélúan hatalomvágyó embernél ez a kérdés fel sem vetődik; ő meg van győződve, hogy a hatalom eleve-elrendelés-szerű, s kizárólag ő tud „király” lenni. A példázat tanulsága, hogy teljes mértékben vállalnia kell a felelősséget annak, aki *arra hivatott*, és felkéri rá, mert ha tehetségtelen vagy önjelölt ember kerül hatalomra, egyéni érdekeit – és nem a közösségéit – fogja szem előtt tartani.

Weöres Sándor kétféle hatalomról beszél, amely az embereket irányíthatja: a földi hatalomról és az égi, Istentől jövő hatalomról.

„»Amit nekem adsz: mindenkinek adod« – hirdeti a földi hatalom.

»Amit mindenkinek adsz: nekem adod« – hirdeti az égi hatalom.”

Adja Isten, hogy mindig tudjunk különbséget tenni a földi és égi hatalom között, és vállalni a felelősséget, amikor megbíznak és felkérnek. Ámen.

PAP MÁRIA

AZ ANYASZENTEGYHÁZ*

„...éljetez méltón ahhoz az elhivatáshoz, amellyel elhívattatok, teljes alázatossággal, szelídséggel és türelemmel, viseljétek el egymást szeretettel, igyekezzetek megtartani a Lélek egységét a békesség kötelékével.” (Ef 4,1-3)

Unitárius kereszténységünk egyik legfontosabb alapidokumentuma a hitvallásunk. Az a hitvallás, melyet vallásórán megtanítunk gyermekeinknek, és amelyet következő alkalommal már csak a koporsók mellett mondunk el. Szimbolikusan tartom, hogy hitükhöz és egyházunkhoz való viszonyulásunkat összefoglaló hitvallásra életünk elején és végén figyelünk csak. Mi történik a közbeeső évekkel?

Unitárius hitvallásunk negyedik mondatában ezt valljuk: „hiszek az unitárius keresztény anyaszentegyház hivatásában”, de vajon tudatában vagyunk-e annak, hogy mit vallunk meg?

Káténk szerint az unitárius anyaszentegyház a hívek lelki közössége, mely testet ölt azokban a gyülekezetekben és egyházközösségekben, melyekben Jézus tanítását hirdetik, és példája követésére törekednek. Anyaszentegyházunknak tehát van egy látható és egy láthatatlan oldala. A látható az nyilvánvaló: templomaink, iskoláink, temetőink, közösségeink. Ez az az oldal, aminek léte vagy nem léte, állapota, fejlődése vagy visszaesése a legtöbb gondot és fejtörést okozza.

A láthatatlan is ott van, de arra már kevesebb gondot és odafigyelést fordítunk, pedig ez a lényeg. Ez a több mint négy évszázados hit, áldozatkészség, harc a megmaradásért, melynek a jelenben mi is részesei vagyunk. Ez a látható és láthatatlan egyház a mi unitárius anyaszentegyházunk, melynek elhivatásáról hitvallásunkban beszélünk, és e két rész elválaszthatatlan egymástól. Amikor azt mondjuk, hiszek az egyház hivatásában, akkor tulajdonképpen azt valljuk, hogy hiszünk egy látható emberi közösség hivatásában, mely hivatás a prédikáció, a tanítás, az imádság, éneklés, szertartások és szeretetmunka által válik nyilvánvalóvá.

Az egyház tehát mindig több annál, mint aminek látjuk. Ezt az egyházat csodálhatjuk vagy szidhatjuk, felmagasztalhatjuk vagy elmarasztalhatjuk, de legtöbbször megfélemedezünk arról, hogy ez az egyház mi vagyunk. Minden egyházközösség, a legkisebbtől a legnagyobbig, nem az egyház ugyan, de az egyházat képviseli. Az egyházközösség nemcsak része az egyháznak, hanem maga az egyház, mert az egyetlen egyházat csak e közösségeken keresztül érhetjük meg.

* Elhangzott Szentivánlaborfalván, 2005. február 26-án